

Veźměte, prosĭme, na vědomĭ, Źe text ělĀnku odpovĭdĀ platně prĀvnĭ ũpravě ke dni publikace.

Źaloby minoritnĭch spoleěnĭkŭ (akcionĀřŭ) aneb majĭ obchodnĭ spoleěnosti a jejich manaŹeři dŭvod k obavĀm?

SouěasnĀ podnikatelskĀ praxe se do znaěně mĭry potŕkĀ s někdy problematickŕmi vztahy mezi ěleny statutĀrnĭho orgĀnu a majoritnĭmi spoleěnĭky (akcionĀři) na jedně straně a minoritnĭmi spoleěnĭky (akcionĀři) na straně druhě. Pro situace, kdy konflikty pramenĭcĭ ze vzĀjemně rozdĭlnŕch zĀjmŭ a oěekĀvĀnĭ, pŕesahujĭ ũnosnou mez, poskytuje obchodnĭ zĀkonĭk minoritnĭm akcionĀřŭm urěitŕy ťtĭt v podobě Źalob pro socio (pŕĭpadně minoritĀřskŕch nebo derivativnĭch Źalob). Těmito Źalobami se minoritnĭ spoleěnĭci (akcionĀři) mohou vŭěi ělenŭm statutĀrnĭho orgĀnu domĀhat nĀhrady ťkody zpŭsobenou ělenem pŕedstavenstva spoleěnosti tĭm, Źe nejednal s pěĭ rĀdněho hospodĀře. StĀvajĭcĭ prĀvnĭ ũprava uvedenŕch Źalob se vťak mŭŹe stĀt nikoliv obrannŕm ťtĭtem proti zneuŹivajĭcĭmu jednĀnĭ majoritnĭho akcionĀře, popŕĭpadě ělenŭ statutĀrnĭho orgĀnu, nŕbŕŹ ťěŹĭ ovladatelnou silou, kterĀ mŭŹe spoleěnosti samotně zpŭsobit vĭce ťkody neŹ ũžitku.



Vymezenĭ „minoritĀřskě“ Źaloby

Institut minoritĀřskě Źaloby ve prospěch akcionĀřŭ zakotvuje obchodnĭ zĀkonĭk do ustanovenĭ § 182 odst. 1 a 2 (§ 131a ObchZ v pŕĭpadě spoleěnosti s ruěenĭm omezenŕm). PodĀnĭ Źaloby pŕĭmo minoritnĭm akcionĀřem je podmĭněno, neboť akcionĀř, kterŕ disponuje podĭlem na zĀkladnĭm kapitĀlu spoleěnosti dle § 181 odst. 1 ObchZ, je povinen nejprve vyzvat dozorěĭ radu k tomu, aby se prĀva na nĀhradu ťkody vŭěi ělenovi statutĀrnĭho orgĀnu domĀhala sama. Dozorěĭ rada je totiŹ mimo jině povolĀna k dohledu nad ěinnostĭ ělenŭ pŕedstavenstva. Teprve tehdy, kdyŹ dozorěĭ rada na vŕyzvu pŕĭsluťněho akcionĀře nikterak nereaguje, mŭŹe akcionĀř podat Źalobu proti „nemravněmu“ ělenovi statutĀrnĭho orgĀnu sĀm. Něnĭ bez zajĭmavosti, Źe v tomto ohledu je zĀkonodĀrce poněkud nekonzistentnĭ, neboť obdobnou vŕyzvu nemusĭ adresovat spoleěnĭk ve spoleěnosti s ruěenĭm omezenŕm, kterĀ dozorěĭ radu zŕĭdila, ać funkce dozorěĭ rady ve spoleěnosti s ruěenĭm omezenŕm v zĀsadě odpovĭdĀ jejĭ funkci ve spoleěnosti akciově.

Byť zĀkonodĀrce stanovuje, Źe minoritĀřskou Źalobu mŭŹe jměnem akciově spoleěnosti podat kterŕkoliv akcionĀř drŹĭcĭ akcie, jejichŹ souhrnnĀ jmenovitĀ hodnota dosahuje alespoň 3 % nebo 5 % podĭlu na zĀkladnĭm kapitĀlu spoleěnosti (v zĀvislosti na konkrětnĭ vŕyťi zĀkladnĭho kapitĀlu), nenĭ

tato žaloba z povahy věci nástrojem majoritního akcionáře. Ten totiž disponuje svými prostředky, jak k riziku nemravných členů představenstva přistupovat. Předně jsou členy statutárního orgánu zpravidla „lidé“ majoritního akcionáře, jejichž setrvání ve funkci závisí zcela na jeho vůli. V takovém aranžmá není nerozumné předpokládat, že členové statutárního orgánu nečiní kroky, které by byly v rozporu s vůlí majoritního akcionáře. Pokud by se tak přesto stalo, a některý ze členů statutárního orgánu by se zprotivil vůli majoritního akcionáře například tím, že by společnost vědomě poškozoval, lze předpokládat, že nemravný člen představenstva bude záhy nahrazen a právo na náhradu škody bude vůči němu uplatňováno hříchy nezatíženými členy představenstva jménem společnosti a v souladu s vůlí majoritního akcionáře. Minoritářská žaloba tudíž v takovém případě nenajde svého uplatnění. Z uvedeného důvodu nutně svírají otěže minoritářských žalob menšinová akcionáři, a to jak v obchodních společnostech s roztržštěnou kapitálovou strukturou, tak ve společnostech s majoritním společníkem (akcionářem).

Oportunismus minoritních akcionářů

Existence minoritářských žalob má i svou stinnou stránku, která je spjata právě s minoritním postavením společníka, který žalobu na náhradu škody podává. Jelikož má minoritní akcionář jen malý podíl na společnosti (a tedy i malý podíl na vyplaceném zisku případně likvidačním zůstatku), má malý (pokud vůbec nějaký) důvod posuzovat ekonomické důsledky podání minoritářské žaloby pro společnost samotnou, popřípadě pro všechny akcionáře, kteří nesou většinu zisků a ztrát z případného rozhodnutí menšinového společníka žalobu podat a spor o náhradu škody vést. Ostatně náhrada škody, která je předmětem minoritářské žaloby, jde v případě úspěchu ve sporu zpět na konto společnosti, nikoliv na účet společníka (akcionáře), který derivativní žalobu podal. Společník (akcionář), který minoritářskou žalobu podal, na vysouzené náhradě škody může profitovat pouze tím, že se zvyšuje jeho podíl na čistém obchodním majetku příslušné kapitálové společnosti; žádný přímý prospěch v případě úspěchu derivativní žaloby neobdrží.[1]

Vzniká tudíž riziko oportunistického jednání minoritního akcionáře, neboť jeho důvody k podání žaloby mohou být zcela jiné, než je náprava vzniklé škody, na níž se minoritní akcionář podílí pouze nepřímo a navíc poměrně. Uvedené riziko oportunistického jednání minoritního společníka (akcionáře) je navíc posíleno skutečností, že podle stávající právní úpravy jiná osoba než společník (popřípadě akcionář), který derivativní žalobu podal, nebo osoba jím zmocněná, nemůže v řízení činit úkony za společnost nebo jejím jménem (§ 131a a § 182 odst. 2 ObchZ).

Smyslem minoritářské žaloby je nepochybně zajistit, aby i minoritní akcionáři mohli vymáhat jménem společnosti škodu, kterou jim způsobili členové statutárního orgánu. V nejlepší zájmu společnosti je pak nepochybně náhrada vzniklé škody, avšak pouze za předpokladu, že náklady spojené s vymáháním vzniklé škody, pošramocených vztahů uvnitř společnosti, případně šrámy na reputaci a konečně i čas a energie, kterou musí zástupci společnosti na spor o minoritářské žalobě vynakládat, nepřevyšují vzniklou škodu. V takovém případě je podání minoritářské žaloby pro kapitálovou společnost ekonomicky neefektivní. Minoritářská žaloba může být dotčené společnosti dokonce i na škodu, pokud náklady se sporem spojené převyšují náhradu vzniklé škody, která může být v případě úspěchu minoritářské žaloby společnosti poskytnuta.

V podmínkách českého práva navíc není podání minoritářské žaloby pro minoritního společníka (akcionáře) nijak nákladné, zvláště když společnost je povinna uhradit žalujícímu společníkovi (akcionáři) soudní poplatek, případně náklady právního zastoupení. Hrozí tak podávání značného množství zcela bezpředmětných derivativních žalob, přičemž by minoritní akcionáře nemusel „zastařit“ ani korektiv zákazu zneužití menšiny, který naznačil i Nejvyšší soud v jednom ze svých rozhodnutí.[2]

Namísto závěru

Příležitost k oportunistickému jednání minoritních akcionářů po mém soudu volá po určitém korekčním mechanismu, který by za určitých okolností umožnil společnosti zabránit menšinovému akcionáři podat minoritářskou žalobu například za situace, kdy je zřejmé, že žaloba nemá naději na úspěch, respektive je natolik nákladná, že přinese společnosti více škody než užitku. Nabízí se například řešení v podobě oprávnění valné hromady kapitálové obchodní společnosti schválit škodné jednání členů statutárního orgánu. Důsledkem schválení by bylo zapovězení podání minoritářské žaloby (pokračování ve sporu), tedy jednalo by se o udělení tzv. absolutoria, jakkoliv by příslušná úprava musela brát v úvahu potenciální konflikty zájmů. Současná praxe, podle které je v souladu s rozhodovací praxí Nejvyššího soudu ČR schválení absolutoria per se nepřijatelné, je poněkud neuspokojivá. Určitou změnu stávající situace by pak mohl přinést připravovaný zákon o obchodních korporacích, jehož aktuální znění na možnost absolutoria pamatuje.

JUDr. Jan Lasák, LL.M.,
advokátní koncipient

[KOCIÁN ŠOLC BALAŠTÍK,](#)
advokátní kancelář

Jungmannova 24
110 00 Praha

Tel.: +420 224 103 316
Fax: +420 224 103 234
e-mail: ksbpraha@ksb.cz



[1] Pro ilustraci si lze představit situaci, kdy například statutární orgán (jeho člen) způsobil akciové společnosti se základním kapitálem 200.000.000,- Kč škodu ve výši 200.000,- Kč.-. V případě úspěchu podané derivativní žaloby tudíž připadá na minoritního společníka s podílem na základním kapitálu ve výši 3 % částka 6.000,- Kč, avšak před odečtem nákladů, které je minoritní akcionář povinen nést sám, a poměrným odečtem nákladů, které společnost v souvislosti s vedením sporu o derivativní žalobu vynaložila.

[2] Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. března 2003, sp. zn. 29 Odo 871/2002, které se vztahuje na podání minoritářské žaloby podle § 131a ObchZ. Mám však za to, že nosné důvody odůvodnění lze bez problémů vztáhnout též na minoritářskou žalobu ve smyslu § 182 ve spojení s § 181 odst. 1 ObchZ.

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)